

Tanyán történt

A fejkendő asszony felnézett a község főterén a nagy épületen lévő táblára: „Rendőrör!” Igen, megérkezett. Utoljára két hete járt itt, panaszkodni az urára. Benyitott. A telefonnál az a kövérkés törzsőrmester ült. Köszönt. A törzs felismerte:

— Jónapot, asszonyom. No, megint baj van? Az arcán még látszanak a férje öklének nyomai. Mi az újabb panasz? — Széket tolt az asszony elé.

— Most más baj van, törzsőrmester elvtárs! — Az asszony leült, megigazította fejkendőjét.

— Más baj?

— Igenis. Az uram fekszik a földön. Nem akar fölkelni.

— A földön?

— Igenis! — tördelte kezét az asszony. — Kint a tanya előtt, az eperfa alatt.

— Akkor rossz helyre jött, asszonyom. Ez a tisztiorvosra tartozik.

Az asszony megremegett:

— Nem orvos kell már oda, hanem rendőr.

— Rendőr? Hová beszél?

A törzsőrmester cigarettát vett elő, puhitgatta:

— Valami baja van az urának?

— Az van, baja van.

— Bántotta valaki?

Az asszonyból csöndesen jött ki a szó:

— Megsuhintottam.

— Maga? Mivel?

— Hát... a kapanyéllal. Most már az én uram nem fog engem verni, se örömeiben, se féltékenységében.

— Szóval — gyújtotta meg cigarettáját a törzsőrmester — mivel maga a kapával megsuhintotta, azért fekszik az ura a földön?

— Azért! Örökké, ámen!

— Matyi! — kiáltott ki az ablakon a törzsőrmester. — Állj gyorsan a kapuhoz!

A megszólított oldalkocsis motorkerékpáros rendőr volt. Felbúgott a motor, s ők hárman nemsokára a dülőúton rohantak ki a Szállásföld tanyára. A tanya előtt egy lányka ácsorgott.

— Az unokám — mondta az asszony, kiszállva az oldalkocsiból.

— Gyermekem — intézkedett a törzsőrmester — menj át a szomszéd tanyára, hívd a gazdát. — Az asszonyhoz fordult: — Maga majd átadja a gazdaságát nekik a kulccsal, mert maga kérem ide már nem fog visszatérni — egy jó darabig. Addig is csinálja meg a batyuját, amit magával hozhat.

Az asszony maga elé meredt, aztán odavánszorgott az urához. Megállt előtte, nézte a földön fekvő mozdulatlan tetemet. Hirtelen megfordult, bement a tanyába. Összepakolt, aztán megjelent az ajtóban, kezében egy demizsonnal:

— Bocsánat, hogy így megfeledkeztem az illendőségről, pedig sokszor voltam már zavarkodni az őrsön: ha meg nem sértem, egy kis barackpálinka . . .

— Nem kérünk. Gyerünk gyorsan.

Az asszony teletöltötte saját poharát, felhörpintette:

— Aldott egy ember volt — intett az ura felé, közben megtapogatta sebhelyes arcát. Nagyon szeretett, azért féltett annyira. — Felkapta a lepedőbe kötött batyuját, s égre emelt fővel beült a motor oldalkocsijába.

A pitvarajtóban megcsikordult a kulcs. Mikor a törzsőrmester átadta a szomszéd tanyásinak ideiglenes megőrzésre, s az ajtót lepecsételte, végignézett a kis szállásföldi dűledező épületen. A teteje mintha nyújtózkodó macska háta lenne, olyan görbe, rajta az égető naptól feketére perzselt nádkévék, fala omladozik, itt-ott repedt, a tyúkok körül lekaparták róla a meszet. Az udvar, por, trágya, szemét. Mintha az a harminc év előtti múlt itt rekedt volna a kis fejlődő község határában, a Szállásföldön. Mikor fogják már felszámolni a múlt e csökevényét, a bűnözés, a civódás tanyáját? Ez az asszony talán nem is annyira bűnös. Mi is felelünk érte. Nem elég, hogy a tanácsülésen csak felvetjük a tanyasiak kérdését, vitatkozunk felette, de a tanyák a nagy ég alatt maradnak. Nem elég. Tenni kell valamit, sürgősen.

A motorkerékpár, utasával az oldalkocsiban elporzott, hogy utána hozza ki a halotthoz a körzeti orvost.

Az asszony úgy ült az oldalkocsiban, mint egy megmerevedett, fehérvö szobor. Mikor égre emelte a fejét, a nap megcsillant maszatos-könnyes arcán. A dülőút végén, a nyárfák ahol kezdődnek, sarlóval a kezében egy ember állt. Mezítláb volt, inge kibuggyant nadrágszíja fölött. Az asszony, a merev szobor megremegett, fejét-arcát elfordította más irányba. Az ember nézett az elsuhanó, porzó motorkerékpár után. Kalapját levette, azzal integetett. De az asszony nem fordult vissza. Szeméből patakozott a könnye.

Csak az őrszobán szólalt meg, mielőtt a jegyzőkönyvre került volna a sor:

— Eztet a demizson pálinkát . . . adják majd oda Bozsik Menyhértnek . . . aki ott a dülőút végénél állt. És mondják meg neki, hogy most már én se lakok a tanyán. Én is bementem végleg a városba, mint sok tanyasi. Legyenek szivesek törzs elvtárs, mondják ezt meg neki.

Csillogó gyűrűk

Hatvankét telet ért meg, de ilyen jóízűen még sose ette a délről maradt csirkepaprikást. Az utolsó falat után megtörölte vastag bajusza alatt a száját, s ránézett a feleségére:

— Finom volt, kedves . . . Hanem ezentúl tán mindig egyedül fogok vacsorálni? Hol a Pista fiú?

Felesége csak bólintott. Mit is feleljen? Hiába fenyíti a nagy kamaszt, sokszor éjfélig is elcsavarog. Az apja meg semmiről nem tud, kint őrzi éjjel a tsz majorját.

Hogy nem kapott választ, eltolta magától a tányért, mérgesen felállt:

— Mondd meg neki, hogy reggel el nem mehet addig, amíg haza nem jövök az őrsegből! Majd én beszélek a fejével! Én is voltam fiatal, de Dékány nagyapám széttaposott volna. Majd adok én neki éjszakai csavargást!

Mikor indulni akart, felesége vigasztalóan utanaszólt:

— Tudod, apja, Terka ángyikám mondta, hogy a Pista az elnök Piroska lánya után koslat.

— Na és? Akkor is maradjon idehaza! Majd én beléigazítom a boldogságot!

A kapunál átvágott a járdás oldalra, végig az egyenes nyárfák között szedegette vastag ráncos csizmáját a falu széle felé; az Új Élet Tsz-be. A nap vörösen hunyorgott a nyugati félen. Megszokta már ezt az utat. Nyolc éve éjjeliőr a közösben. Ősz végén csak-csak, de télen legnagyobb ellensége az éjjeliőrnek a hideg, meg a korai sötétség. Igaz, nincsenek máma már tolvajok, mert ha vannak is, nem kukoricát lopnak, hanem motort meg autót.

— Csuda egy gyerek — gondolta magában. Alig tizenkilenc éves, a Piroska tizenhét. Összepasszolnának. Sudár lányka az a Piroska, most járja a harmadik technikumot, a Pista se valami nyimnyám . . .

Mire kiér a központi tanyára, a nap már magára húzta éjjeli takaróját. Bogár, a kis feketeördög puli, hozzádörgölődött. Okos egy kutya. Tudja, hogy váltáskor előkerül a papírba csomagolt ételmaradék. De ennyi rágnivaló csirkecsont még nem lapult a papírosban . . . Hanyatt fekvé nézte az ablakon át fénylő csillagokat. Mintha azok is örülnének. Bizony, ez az igazi. Azért izzad, görnyed az ember, hogy év végén legyen mit törni, aratni. Bezzeg tavalyelőtt, a nagy aszály idején milyen boldogságok kavargtak a fejében. Arra gondolt akkor, hogy tán jobb volna, ha egy atom véget vetne az aszálynak, az egész életnek. Mert mit ér az élet 18 forintos munkaegységgel? Hát csak ilyen termés legyen minden évben, adjon az ég bőséges esőt! Most bizony tele a göré kukoricával. Nincs gond, a kamra is tele . . . csak ez a Pista gyerek . . . hogy ez a csavargásával megszorítja az ember szívét.

A kutya lehajtotta a fejét. Késő lehet már, ha ő is elszunnyadt. Innen-onnan egy-egy álmodozó kakas rikoltott fel a csillagos égre. Mindenki alszik, az egész falu, csak ő van fent egyedül. Alszik a falu, olyan mélyen, hogy már horkol. Egy nagy horkolás az egész falu. Csak úgy hasogatja a fülét. Nem-nem . . . az éjjeliőrnek nem szabad elaludnia. Kinyitotta a szemét . . . hát nem horkolás az, hanem a Bogár kutya morog-herreg a füle mellett. Felült. A kutya feltolta magát a hátsó felére, hogy elvakkantsa magát. Ebben a pillanatban átmarkolta a kutya pofáját. Belökte a kamra sarkába, még az ajtóban megfenyegette: — Pszt, hallgass kiskutyám! Felkapta farkosbotját. Nyolc éve éjjeliőr, de még ilyen nem történt velem. Melyik falubeli van rászorulva a közös vagyóra?

Az istálló sötét végében ki kellett lépnie a holdvilágra. Valami húsz méter lehet ide az első beton, mögötte a lécgöré. Meggöybitett háttal a holdárnyékos oldalon átszaladt az első betongöréig. Itt már hallatszott a deszkareceség. A kiszögellésnél kinézett, s . . . hát egy alak szedi a kukoricát, a göré lécei kifeszítve. Bal kezét marokra szorítva előrenyújtotta, jobbát a farkosbottal maga mögé. Oly közel volt a tolvajhoz, hogy már a szuszogása is hallatszott. Az volna a biztos, ha leütné. De mégsem: elevenen fogja meg a gazembert. Valósággal rárohant a tolvajra. Bal kezével megmarkolta gúnyját. Olyan lendület volt benne, hogy a tolvaj hanyatvágódott, de vasmarka nem eresztette el. Rátérdelt a hasára, most már két marokkal szorította rajta a gúnyját. A tolvaj lihegett alatta. De ő majdnem lefordult róla, mikor a tolvaj belenyögött a fülébe:

— Jaj, apám! Ne bántson, apám!

Iszonyodva felugrott, mint mikor békára lép az ember. Meredten állt nyögő fia előtt. Némán, döbbsen nézte, amint az feltápáskodik, ruháját porolja, nyakkendőjét igazítja. Egyszerre átvillant arca szögletében egy rángás: bal keze felemelkedett. Csattanás, s a Pista fiú neki-esett a görének.

— Erre neveltelek én, te türhe, csavargó!

— Apám! Bocsásson meg! Nem, nem . . . csak gyűrűt . . . akartam venni a . . . Piroskának!

— Gyűrűt? A Piroskának? Az elnök lányának? Megkeresni nem tudod, te lajhár, de éjszaka dorbézolni meg lopni azt igen? — S a félelmetes balkéz ismét felemelkedett, de már lecsapni nem tudott, mert a fiú jajveszékelve végigrohant az udvaron, átlábalta a kerítést, otthagya a kerítés drótlán farmernadrágjának egy darabját, s neki az útnak a jegegyék között.

Az öreg nézte a rohanó fiút. Aztán szemét a hajnali pirosuló felhőkre pihentette. Arca vörösen csillogott a fényben. Farkosbotja után nyúlt, rátámaszkodott. Soha ilyen fáradtan még nem ért véget éjjeli őrsege. Soha. Mégsem gondolt puha meleg ágyra. Csillogó gyűrűk karikáztak a szeme előtt, minden gyűrűből a fia arca nevetett rá, amint lehajolt, hogy a lopott kukoricát visszarakja a görébe.